

Fırsatlar Sunar

Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Hizmet Alanları (Okul Rehberlik Servisleri)

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Nedir?

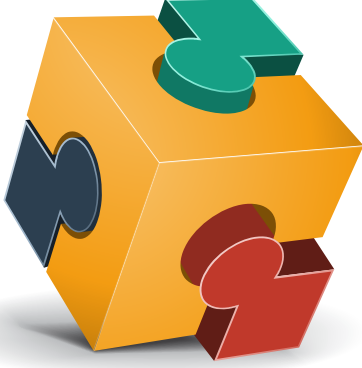
2

Rehberlik, bireyin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için, uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır.

Psikolojik Danışma

3

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri, öğrencinin her yönüyle gelişmesini ve böylece kendini gerçekleştirmesini amaçlayan psikolojik yardım hizmetlerini kapsadığı için bu hizmetlerin bir bütünlük içinde verilmesi gereği önem taşır.

Psikolojik Danışma

4

Okulda, öğrencilere dönük yapılması gereken psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden neler olmalıdır? Hangi hizmetlere yer verilirse öğrencinin kendini gerçekleştirmesine yardım etmiş olunur? Okullarda PDR hizmetleri olarak neler verilmelidir? Bu hizmetler kim ya da kimler tarafından verilmelidir? İlk sorumuzun cevabını aşağıdaki şekilde şematize edebiliriz.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Hizmet Alanları

Şemayı incelediğimizde: Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin bir bütünlük içerisinde verilmesi gerekir, çünkü bu hizmetler birlerini tamamlarlar.

- Hizmetler birbirlerinin alanını kısmen kapsasa da kendine özgü etkinlikleri de içerir.
- Tüm hizmetlerin merkezinde psikolojik danışma yardımı yer alır.
- Hizmetler arasındaki ilişkiler aynı ağırlıkta ve yoğunlukta çok yönlü bir yapıya sahiptir. Bu hizmetlerden bir kısmı doğrudan bireye verilirken bir kısmı ise dolaylı yoldan bireye verilmektedir. Bu nedenle bu hizmetleri iki başlık altında toplayabiliriz. Doğrudan ve dolaylı hizmetler.

Doğrudan Verilen Hizmetler:

- Psikolojik danışma,
- Oryantasyon,
- Bireyi tanıma,
- Bilgi toplama ve yayma,
- Yönlendirme ve yerleştirme,
- İzleme ve değerlendirme hizmetleri
- Sevk (Yardım Almaya Yönlendirme) hizmeti.

Dolaylı Verilen Hizmetler:

- Okul PDR Programı hazırlama
- Konsültasyon (Müşavirlik)
- Çevre ve veli ilişkileri
- Araştırma ve değerlendirme.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Psikolojik Danışma Hizmeti

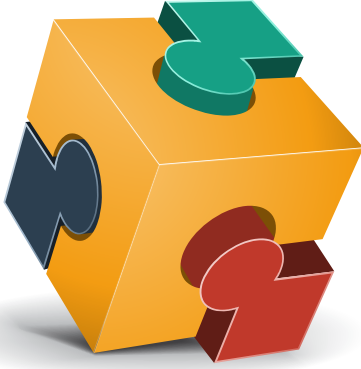

“Bireyin karar verme ve problem çözme ihtiyaçlarını karşılayarak gelişim ve uyumunu sürdürmesine yardımcı olmak amacıyla bireyle yüz yüze kurulan psikolojik yardım ilişkisine psikolojik danışma denir”.

Bireyin kendini daha iyi tanıması, sorunlarının kaynaklarının farkına varması, sorunlarıyla başetme becerisi kazanması, kendisi için daha gerçekçi kararlar alabilmesi ve sağlıklı bir kişisel gelişim sürdürebilmesi amacıyla bireyle yüz yüze kurulan psikolojik yardım ilişkisi olarak da tanımlanabilir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

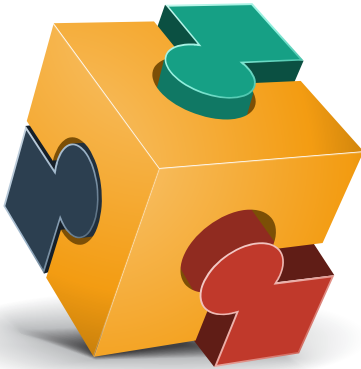
Psikolojik Danışma Hizmeti

- Bu yardımı alan kişiye “Danışan” yardımı veren kişiye ise “Psikolojik Danışman” denir.
- Psikolojik danışma uygulaması danışan ile danışman arasında yapılıyorsa buna ‘Bireysel Psikolojik Danışma’, bir danışan ile birden fazla kişi (6-12) buna da ‘Grupla Psikolojik Danışma’ denir. Grupla psikolojik danışmada kişilerarası ilişkileri geliştirmenin hedeflendiği, üyelerin duygu, değer ve tutumları üzerinde durulan ve grup oturumuna katılan her üyenin davranışsal amaçlarının geliştirilmesinin sağlandığı terapötik bir yardım sürecidir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Psikolojik Danışma Hizmeti

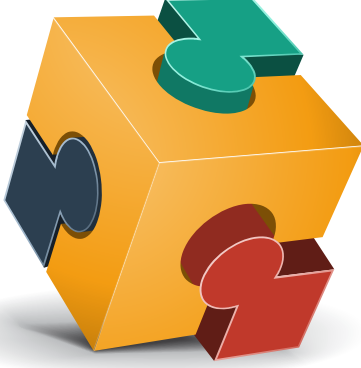

- Psikolojik danışma bir anda olup biten bir yardım değildir. Bireyin sorunlarının çözülmesi zaman ister. Psikolojik danışma ilişkisi oturumlar halinde ve haftada bir yürütülür.
- Bireysel psikolojik danışma yaklaşık 45-50 dakika, grupla psikolojik danışma ise 1.5-2 saat sürer.
- Bireysel psikolojik danışma kaç oturum (ne kadar) devam eder?
- Ne kadar süreceğini danışanın sorununun niteliği ve danışmaya olan ihtiyacı belirler.
- Grupla psikolojik danışma ise 10-12 oturum devam eder.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Psikolojik Danışma Hizmeti

- Psikolojik danışma yardımında kısa, orta ve uzak vadeli amaçların vardır. Her psikolojik danışma oturumun sonunda kısa vadeli amaçlar gerçekleştirilmeye çalışılırken, birkaç oturum sonunda danışanın sorununun giderilmesi orta vadeli amaçlar, bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım ise uzun vadeli amaçlardır.
- Bu amaçlar danışanla beraber karar verilir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Psikolojik Danışma Hizmeti

- Psikolojik danışma sürecinin amacı, insan doğasına bakışı, ilkeleri, danışan-danışman arasındaki ilişkinin biçimi, danışmanın rolü ve fonksiyonu, kullanılan yöntem ve teknikler gibi konularda benzer ve farklı değişik psikolojik danışma kuramları ve yaklaşımları vardır (Psikoanalitik, davranışçı, bilişsel, varoluşçu, insancıl vs.).

Doğrudan Verilen Hizmetler

Psikolojik Danışma Hizmeti

- Bu hizmet okullarımızda bu alanda yetişmiş psikolojik danışmanlar tarafından verilmelidir.
- Bu hizmet okullarımızın fiziki koşullarının yetersiz olması nedeniyle yeterince verilememektedir. Fiziki koşul olarak psikolojik danışma yapacak (hem bireysel hem de grupla) özel odaların olmaması kast edilmektedir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bu Hizmetten Kimler Yararlanabilir? Kimlere Verilmesi Gerekir?

- Okullarda psikolojik danışma hizmetinden, çeşitli uyum sorunlarını çözmek isteyen, başarısızlık, karar verme güçlüğü vb. problemleri olan öğrenciler, yararlanabileceği gibi kendini tanımak ve geliştirmek isteyen herkes yararlanabilir. Çünkü psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri tüm öğrencilere dönük bir hizmettir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Oryantasyon Hizmeti (Yeni Ortama Alıştırma)

- Bu hizmet bir okula yeni başlayan öğrencilere, eğitim- öğretim yılının başında, okulu ve okulun çevresini, okulun kurallarını, işleyişini tanıtmak, okul ve o çevrede ihtiyaçlarını nasıl karşılayacakları hakkında bilgi vermek ve böylece yeni girdikleri ortama kısa sürede alışmalarına yardımcı olmak üzere yapılan çalışmalardır. Bu hizmeti okuldaki psikolojik danışman verebileceği gibi okulda görevli müdür, müdür yardımcısı ya da öğretmenlerden birisi de verebilir.

Oryantasyon Hizmeti (Yeni Ortama Alıştırma)

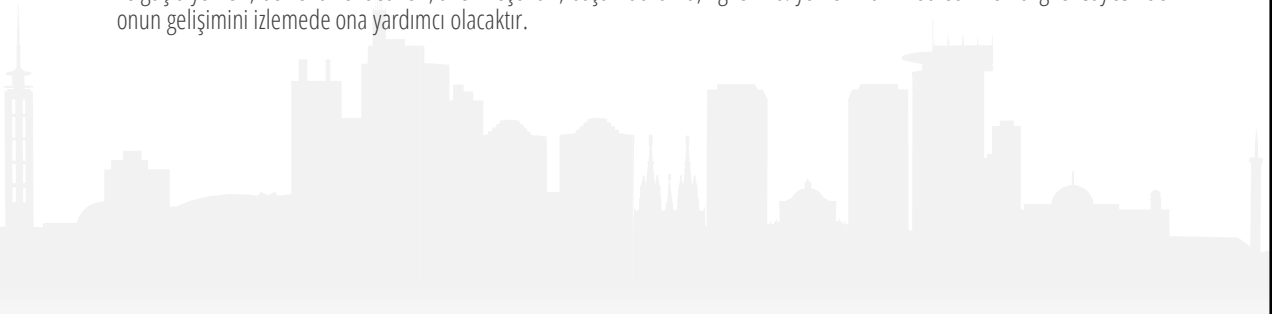
Oryantasyon Hizmetleri Kapsamında Başka Hangi Konular Hakkında Bilgi Verilir?

- Okulun kısa bir tarihçesi (kuruluşu, öğretmen öğrenci sayısı vs.)
- Okulun fiziksel durumu ve olanakları (atölyeler, kütüphane, spor salonu, müdür odası vs.)
- Okulun bulunduğu yakın çevre hakkında bilgi
- Okulun eğitim programı hakkında bilgi
- Ders dışı etkinlikler hakkında bilgi
- Okulun kuralları
- Okuldaki PDR ve Öğrenci kişilik hiz. hakkında bilgi.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bireyi Tanıma Hizmeti

- Öğrencinin gelişimine ve uyumuna yardımcı olabilmek, etkili ve verimli bir psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti sunabilmek için onu tüm yönleri ile tanımak gereklidir.
- Bireyi tanımanın genel amacı, bireye kendisini tanıtmaktır. Bireyin kendi sahip olduğu özellikleri hakkında bilinçlenmesi, zayıf ve güçlü yönleri, beklenti ve idealleri, ailevi koşulları, başarı durumu, ilgileri vb. yönleri hakkında edinilen bilgiler sayesinde onun gelişimini izlemede ona yardımcı olacaktır.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bireyi Tanıma Hizmeti

- Öğrenciyi tanıma etkinliklerinden elde edilen bilgiler aynı zamanda okulda yapılacak rehberlik etkinliklerine de yön verecektir. Çünkü rehberlik programları hazırlanırken göz önünde alınacak ölçütlerden birisi de öğrencilerin özellikleri ve ihtiyaçlarıdır.
- Ayrıca bireyi tanıma tekniklerinden elde edilen ve öğrenci ile paylaşılması gereken bilgiler mutlaka öğrenci ile paylaşılmalıdır. Bu sayede psikolojik danışma ve rehberliğin 'bireyin kendini tanıması' işlevi yerine getirilmiş olacaktır.
- Bu hizmet psikolojik danışmanların yanısıra öğretmenlerin öğrencileri daha iyi tanımalarına, dersleri daha verimli planlamasına da yardımcı olacaktır.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bireyi Tanıma Hizmeti

- Bireyi tanımda öğrenci hakkında toplanacak bilgiler çok çeşitlidir. Bunlar;
- Kişisel bilgileri (öğrencinin adı-soyadı, doğum yeri ve tarihi gibi)
- Fiziksel gelişimi ve sağlık durumu (öğrencinin gelişimi normal mi? Herhangi bir hastalığı var mı?)
- Aile yaşantısı (anne babanın öğrenim durumu, kardeş sayısı, sosyo-ekonomik durumu gibi)
- İlgi ve yetenekleri (hangi özel yeteneklere sahip, ilgilendiği konular, hobileri gibi)

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bireyi Tanıma Hizmeti

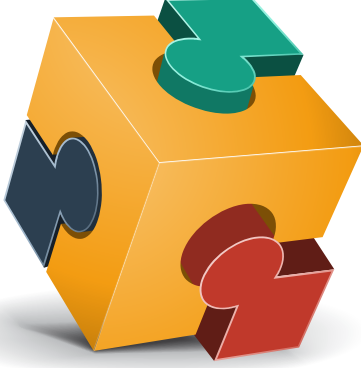
- Akademik özgeçmişi ve başarısı
- Kişilik özellikleri(olumlu- olumsuz kişilik özellikleri)
- Çevresi (yaşadığı çevre, sosyal çevresi gibi)
- Bireyin geleceğe yönelik hedefleri

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bireyi Tanıma Hizmeti

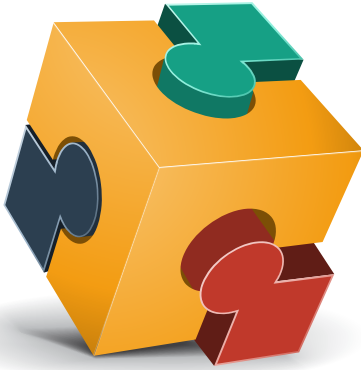
- En önemli görev sınıf öğretmenlerine düşüyor demiştik. Öğretmen öğrencinin gelişimini izlemeli, değişimleri gözlemlemeli ve bu bilgileri öğrenci toplu dosyasına kayıt etmelidir. Özellikle öğrencinin bir üst öğrenim kurumuna ve mesleğe yöneltme aşamasında bu bilgilerden yararlanılarak sağlıklı karar vermesine yardımcı olunmalıdır.

Doğrudan Verilen Hizmetler

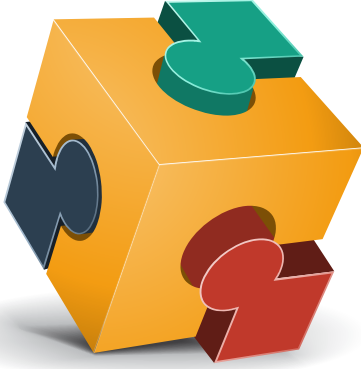
Bilgi Toplama ve Yayma Hizmeti (Bilgilendirme)

- PDR hizmetlerinin en genel amacı bireyin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır. Buna yardımcı olmada öncelikle bireyin kendini tanıması ve bulunduğu çevrede ya da içinde bulunduğu toplumda kendini nasıl geliştirebileceğini değerlendirmesi gerekir. İşte bilgi toplama hizmetleri öğrencinin gerek duyabileceği her türlü bilgiyi onun yararlanmasına sunmak için yapılan çalışmalardır.
- Örneğin, yeni sınav sistemi hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesi, seçmeli dersler varsa bunların amacı, kapsamı, kazandıracakları hakkında bilgi verilmesi gibi.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmeti (Bilgilendirme)

- Bireyin güçlü ve zayıf yönleri ile bir bütün olarak tanıyabilmek,
- Gelişim dönemlerinde karşılaşılabileceği ya da karşılaştığı problemlerin çözümünde sistematik yardımda bulunabilmek ,
- Bireyin kararlarının etkisini değerlendirmek amacıyla BİLGİ TOPLAMAYA ihtiyaç duyulur.
- Birey hangi konularda bilgilendirmeye ihtiyacı vardır?

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmeti (Bilgilendirme)

Bilgi Toplama ve Bilgilendirme üç temel alanda yapılmaktadır:

- Eğitsel
- Mesleki
- Kişisel bilgiler olarak üç grupta toplamak mümkündür.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmeti (Bilgilendirme)

- **Eğitsel bilgiler;** öğrencinin öğrenim yaşamı boyunca ihtiyaç duyabileceği okul içi eğitsel etkinlikler, program ve ders içerikleri, okul kuralları, verimli ders çalışma yöntemleri, üst öğrenim kurumları gibi konuları kapsar.
- **Mesleki bilgiler;** öğrencilerin ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerine uygun mesleki yönlendirme yapabilmek amacıyla meslekleri tanıtıcı bilgiler yere verilir.
- **Kişisel bilgiler,** gelişimini ve uyumunu desteklemeyi amaçlayan bedensel, zihinsel, psikososyal gelişimi ve kişiler arası ilişkileri güçlendirmeyi amaçlayan bilgileri kapsar.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmeti (Bilgilendirme)

- Bilgilendirme çalışmaları bireysel ya da grup rehberliği etkinlikleri ile ya da bireysel ya da grupla psikolojik danışma sürecinde yapılabileceği gibi derslerde öğretmenler vasıtasıyla da yapılabilir.
- Bilgilendirme hizmeti yapılırken öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bilgiler nerelerden toplanabilir?

Doğrudan Verilen Hizmetler

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmeti (Bilgilendirme)

- Bireysel ya da grupla psikolojik danışma/bireysel rehberlik ya da grup rehberliği
- Okul gazetesi, panolar vb
- Derslerde sınıf rehber öğretmenleri tarafından ele alınması
- Meslek tanıtım günleri
- Materyallerin okulda sergilenmesi
- Film cd gösterimi gibi farklı kaynaklar kullanılarak yapılabilir.

Bunun dışında öğrencinin ihtiyaç duyacağı bilgilere nereden nasıl ulaşabileceği konusunda da bilgi verilmelidir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Yönlendirme ve Yerleştirme Hizmetleri

- Öğrenci kendini tanıdıkça ve kendi gelişimi için faydalı olacak bilgileri edindikçe gelişimine en uygun durumlara yönelmeye başlayacaktır.
- Bireyin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları doğrultusunda okul içi programlara, üst eğitim kurumlarına, iş ve mesleğe yönlendirme ve yerleştirme kapsamında verilecek rehberlik hizmetlerini kapsar.

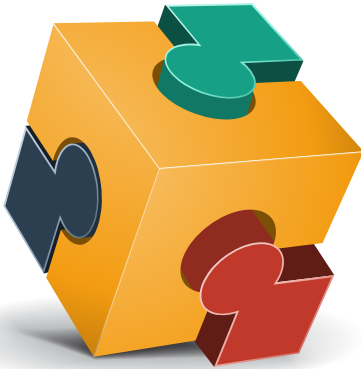

Doğrudan Verilen Hizmetler

Yönlendirme ve Yerleştirme Hizmetleri

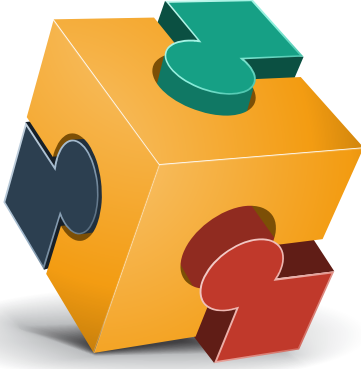
Okullarda Bu Süreç;

- Anasınıfından itibaren öğrenci dosyalarının tutulması ile başlar.
- 5-6-7-8. sınıflarda branş öğretmenleri sınıf gözlem formlarını (toplu dosya) doldurulur ve sınıf rehber öğretmenine teslim edilir.
- Sınıf rehber öğretmeni gözlem raporunu hazırlar.
- Bu gözlem raporları veli toplantısında velilere dağıtılır.
- Bu raporda öğrenci ve velilerin görüşlerini de ekleyecekleri yerler vardır. Bu raporlar aile tarafından da onaylanarak okula geri gönderilir.
- Diploma almaya hak kazana öğrencilere kendi dosyaları yönlendirme öneri formu ile beraber verilir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Yöneltilme ve Yerleştirme Hizmetleri

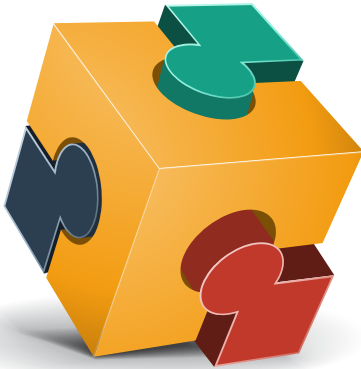

Yönlendirmede Dikkate Alınan Bilgi Kaynakları Ve Ölçütleri

- Öğrencinin yetenek ve başarı durumu
- Kişisel nitelikleri
- Kişisel uğraşları
- Öğrencinin istekleri ile istenilen programın nitelikleri
- Aile görüşü
- Programa girme ve devam edebilme koşulları
- Okul rehberlik servisinin öğrenci hakkındaki "genel değerlendirme" raporu gibi ölçütler dikkate alınarak yönlendirme yapılır.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Yöneltilme ve Yerleştirme Hizmetleri

- Hem eğitsel hem de mesleki rehberlik kapsamında bu etkinlikler sunulur.
- Bu süreçte, okul rehberlik servisinde sunulan bir çok hizmet alanından da yararlanılır. Öğrencinin ilgi ve yetenekleri hakkında bilgi edinmek için bireyi tanıma, programlar ve okullar hakkında bilgi edinmesi için bilgi verme, bu konularla ilgili öğrencinin gerçekçi bir beklentisi yoksa psikolojik danışma, ailenin beklentisi için ise müşavirlik hizmetlerin de işin içerisine girecektir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Yönelme ve Yerleştirme Hizmetleri

- Genel olarak bu hizmetin amacı bireyi içinde bulunduğu durumdan bir üst basamağa, gelişimi ve uyumu açısından daha iyi bir konuma yönleltmek ve yerleştirmek için çalışmaktır. Bu hizmetin sağlıklı bir şekilde yürütmesi için öğretmen, psikolojik danışman, okul yöneticisi, ve velilerle işbirliği içinde yürütülmesi gereklidir. Ayrıca bu hizmet kapsamında kurumlarla da işbirliği gerekmektedir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

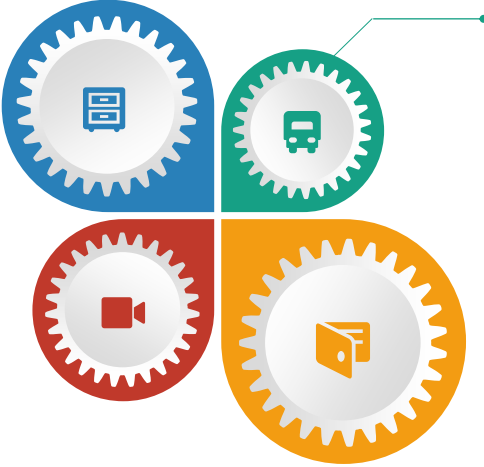
İzleme ve Değerlendirme Hizmeti

- Yapılan önceki hizmetlerin bir devamı gibi düşünülebilir.
- Yönelme ve yerleştirme sürecinin sonucu ne olmuştur? Psikolojik danışma yardımı alan öğrencide bu hizmetin sonucu beklenen değişiklik gerçekleşmiş midir? Oryantasyon hizmeti öğrencilere ne ölçüde yararlı olmuştur? Okul dışında part time bir işe yerleştirilen öğrenci yeni durumuna ne derece uyum sağlamıştır?

Doğrudan Verilen Hizmetler

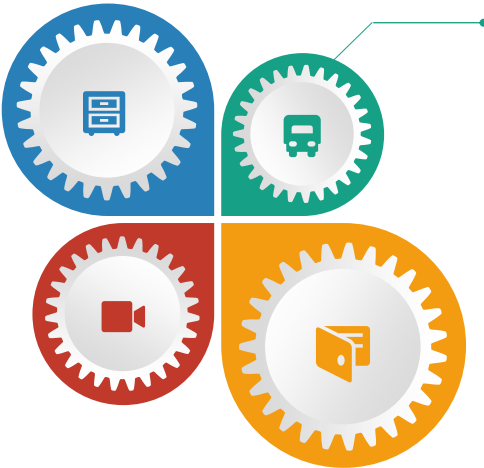
İzleme ve Değerlendirme Hizmeti

- Bütün bu durumların izlenip değerlendirilmesi verilen ya da yapılan hizmetlerin etkililiğini anlamak, ihtiyaç devam ediyorsa hizmetleri vermeye devam etmek ve yeni düzenlemeler yapmak için gereklidir.

Doğrudan Verilen Hizmetler

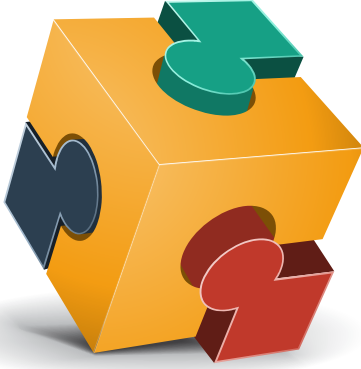
İzleme ve Değerlendirme Hizmeti

- Bu gruba giren en önemli çalışmadan birisi de 'mezunları izleme'dir. Mezunların ne kadarı hangi üst öğrenim programlarına girdikleri, hangi meslek alanlarına yöneldikleri, işe yerleştirilmiş olanların işe yerleştikleri işteki durumları, yaşamlarında karşılaştıkları zorluklar ve uyum güçlüklerinin belirlenmesi gibi çalışmalar yapılabilir. Bu tür çalışmalar için mezunlarla iletişim kurmak gerekir. Bu amaçla mezunlara mektup, e-mail, görüşme, eski mezun günleri düzenleme ya da mezunlar derneği kurarak onlarla ilişkiler sürdürülüp bu hizmetin yerine getirilmesi sağlanabilir.
- Tüm hizmetlerin olduğu gibi izleme hizmetinin sürekli olması gereklidir. Bu aynı zamanda PDR hizmetlerinin planlanmasına da yardımcı olacaktır.

Doğrudan Verilen Hizmetler

Sevk(Refere- Yardım Almaya Yönlendirme) Hizmeti:

- Okulda görev yapan psikolojik danışman kendisine yardım için başvuran bir öğrenciye okul içerisinde kendi bilgi ve becerileri kapsamında yardım edemeyeceğini fark ettiğinde bu öğrenciyi yardım alabileceği bir kuruma ya da uzmana yönlendirmelidir. Bu noktada okulda görev yapan öğretmen ve psikolojik danışmanların bu hizmetin sunulmasında oldukça dikkat etmeleri gerekmektedir.
- Sevk işleminin aileyle işbirliği içinde sunulması gerekmektedir.
- Ayrıca okulda görevli bir öğretmenin, öğrencinin dile getirdiği problem kendi yeterliliğini aştığında o öğrenciyi okul psikolojik danışmanına yönlendirmesi de sevk kapsamında değerlendirilir.

Teşekkürler

Dr. Öğr. Üyesi Yaşar BARUT

Rehberlik

Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Hizmet Alanları (Okul Rehberlik Servisleri)

Ünite 5